

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

§. 1. Primi coniugij quanta Deo fuerit cura prouidentiaque?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

suscepit, quum antea sex genuisset, viginti annis nupta, nunquam contagiosissimo mariti morbo, nec vlla omnino scabie infecta, non modo ipsa, sed nec vllus liberorum, corporibus omnium sanissimis atque mundissimis. Ex quo liquidum fit, quanta sit virtus, quanta sanctitas earum, quae vero ac toto pectore maritos (vt congruum est) amant, quemadmodum illis DEVS presentem quoque gratiam referat. Obijt tandem senex agrotus, seu non obiit, sed abijt verius & exiit jugem cruciatum, tanto tamen dolore Clarae, vt qui illam nonnumquam teantur, nunquam adolescentem maritum integro corpore, formosum, diuitem, tantum reliquisse carissima vxori desiderium, moerorem, luctum. Multi gratulatione citius putabant esse opus, quam consolatione; quos illa propemodum execrabatur, optans vt maritus, qualis qualis erat, si fieri posset, redderetur, etiam cum liberorum vniuum, quos quinque habebat, iactura. Cumq; esset integra aetate, nunquam statuit nubere, quod se alterum Bernardum Valdaurum inuenturam negaret. Pratero pudicitiam, cuius erat exemplar; pratero sanctitatem morum. De pietate coniugis est sermo, quae nunquam venit sola, semper reliquis omnibus comitata virtutum. Quis hanc non perspicit, non corpori Bernardi Valdaura nupsisse, sed animo? aut non putasse corpus illius suum esse? Quid quod viri sui precepta & mandata omnia ita observabat, tanta reuerentia, vt ad huc viueret! & ex eius prescripto multa egit, sic illum facere statuisse, aut mandasse diligitans. Haecenus Viues. E qua historia perspicuum est, quantum sit coniugi, in coniuge adiutorium. Quod adeo multi clarè intelligunt, vt, vel in senio, sibi vxores quaerant, non vtiq; tam prolis causa, quam vt habeant agrotaturi fideliter ancillantem. Cum enim amor improbus omnia vincat, faciunt bonae vxores, quod ne vilissima faceret ancillarum. Hoc solum bonum, quantum est, in matrimonio, bonum?

CAPVT. XXV.

Prouidentia Dei, homines, singulari cura, in matrimonialicantis ostenditur exemplis antiquioribus.

I.

Coniugia non solum origo diuina & finis, sed etiam peculiaris Dei cura commendat. Est enim mirabilis prouidentia, in illis concinnandis, fouendis, conseruandis.

dis. De coniunctione prius, postea de conseruatione dicam. L. Flaccum flaminem ego audiui, ait Cicero, quum diceret, Caci-
 liam Merelli, quum vellet sororis suae filiam in matrimonium colloca-
 re, exisse in quoddam sacellum, omnis capiendi causa, quod fieri, mo-
 re veterum, solebat. Hinc & Aristophanes docet, olim non nisi
 consultis auibus, contracta matrimonia. Mirum est, tam mul-
 tos esse Christianos, qui Deo neque rogato, neque consulto, in
 matrimonia audeant conuenire; ille enim, non vanus aliquis
 Apollo, est verus connubiorum praeses. Eo auspice, auspicata
 fiunt connubia: Eo abnuente, nulla dies copulam nuptialem affir-
 mat. Primum coniugium vt faceret rerum Conditor, quando
 creauit hominem, masculum & feminam creauit eos. Ad hoc
 opus, consilio vsus est: Non est bonum, hominem esse solum. Quia
 ergo Ada non inueniebatur adiutor similis eius; immisit Dominus
 Deus soporem in Adam: cumq; obdormisset, tulit vnam de costis
 eius, & repleuit carnem pro ea. Et adificauit Dominus Deus costam,
 quam tulerat de Adam, in mulierem: & adduxit eam ad Adam.
 Dixitq; Adam: Hoc nunc os ex osibus meis, & caro de carne mea:
 haec vocabitur virago, quoniam de viro sumpta est. Quamobrem re-
 linquat homo patrem suum, & matrem suam, & adhaerebit uxori
 sua: & erunt duo in carne vna. 1. Itaque masculum & feminam
 creauit eos, duos scilicet homines, non vnum hermaphroditum,
 qui fuerit simul masculus & femina, vt quidam in Francia no-
 uator docuit; & vt Plato censuit, primos homines fuisse an-
 drogynos; aut, vt aliqui Hebraei, ac, post eos, Franciscus Geor-
 gius, tradunt, Adam & Euam a Deo creatos esse ita, vt in late-
 ribus sibi inuicem cohaerent, essentque quasi vnum, & duo in
 carne vna: postea autem Deum eos ab inuicem separasse. Quod
 figmentum apertè refellitur illis verbis: Et adificauit Dominus
 Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem: & adduxit eam
 ad Adam. Quomodo, si vnus, aut latere concretus homo fuit,
 adduxit eam ad Adam? 2. Duos creauit, quia non erat bonum,
 hominem solum esse, ob varias causas, quarum prima est, quia
 homo est animal sociale. Secunda, quia falsò Adamiani, teste
 S. Augustino, Eustathiani, teste Socrate, & Apostolici, teste
 S. Bernardo tradiderunt, coniugium ex Adami peccato pro-
 uenisse,

M. Tall. Cic.
 l. 1. de diuin.
 Aristoph. in
 Auib.

Gen. 1. 27.
 Gen. 2. 18.

Plato in Sym-
 posio.
 Franc. Georg.
 tom. 1. probl.
 29.

Gen. 2. 24.

S. Aug. lib. de
 hzrel. c. 31.
 Socrat. p. 29.

hist. Eccl. c. 13.
S. Bern. serm.
66. in Cant.

Matth. 19. 12.
1. Cor. 7. 1.
S. Cyprian.
lib. de habi-
tu Virg.

S. Aug. 19. de
Genes. ad lit.
c. 19. & tract.
9. in Ioan. S.
Bern. ser. 2. de
Septuagesi-
ma, Gen. 2. 23.

uenisse, atque idcirco esse malum; in statu autem nature in-
græ, coniugium non fuisse futurum, sed per procreationem i
Deo singulos tunc homines fuisse procreandos; aut fortè è la-
pidibus, vt tempore Deucalionis, vel è dentibus, vt, sub Cad-
mo, emerfuros. Ne igitur species humana in Adamo interiret
mulier necessaria erat, ad sobolem propagandam. 3. Ad con-
seruationem vniuersi, ante sobolem Adami propagatam, mu-
dumque hominibus repletum, non fuit *bonum hominem solum*
esse; sed multiplicato satis genere humano, cœperunt à Chri-
sto laudari Eunuchi spirituales, dictumque est: *Bonum est homi-
ni, mulierem non tangere. Prima Dei sententia*, ait S. Cyprianus,
crescere, & generare precepit: secunda continentiam suavit. Con-
adhuc rudis Mundus & inanis est, copia fecunditatis generatur,
propagamur & crescimus ad humani generis augmentum: cum iam
refertus est orbis & mundus impletus, qui capere continentiam pō-
sunt, Spadonum more viuentes, castrantur ad regnum. 4. Non
solum Eua socia Adamo est addita in solitudinis remedium, sicut
& vt viro, in omnibus, adesset, tanquam auxilium, & manus
dextera. 5. *Immisit Dominus Deus soporem in Adam, grauem*
ac profundum somnum, quem LXX. interpretes extrasis ver-
tunt. Quare somnus tam altus Adamo non idcirco solum est
immisus, ne sentiret costam sibi eximi, verum etiam, simul cum
somno in mentis excessum raptus est, vt mens eius pariter, na-
turali modo, à corporis sensuumque functione soluta ac libe-
ra esset; pariterque diuinitus ita eleuaretur, vt videret ea, qua
circa illum gerebantur, ac spiritu Prophetico cognosceret my-
sterium, per ea significatum. Itaque conspexit mentis oculis
costam sibi detrahi, atque ex ea Euam formari: immò vidit etiam,
per hoc, significari matrimonium & suum naturale cum Eua,
& mysticum Christi cum Ecclesia, vt SS. Patres ex ipsius Adæ
& S. Pauli verbis tradiderunt. Pulchrè S. Augustinus: Dormi-
inquit, Adam, vt fiat Eua; moritur Christus, vt fiat Ecclesia. Do-
miente Adam fit Eua de latere: mortuo Christo lancea perforatur
latus, vt supereffluant Sacramenta, quibus formetur Ecclesia. Po-
tuit enim reuelari Adamo Christi aduentus; etsi causa non ma-
nifestaretur. 6. *Tulit vnā de costis eius, vtique cum carne ad-*
hærens

hærente, cum Adam dicat: *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea.* Voluit nempe Deus feminam neque nimis durum, neque nimis esse mollem; sed constantem pariter, & mittem. Et quia *nemo carnem suam odio habet,* ait Adam: *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea,* de latere meo, ut sit mihi vxor tam chara, quam coniuncta. Cum enim simus quasi vnum os, & vna caro, par est, ut etiam quasi vnam animam voluntatemque habeamus. D. Thomas sic loquitur: *Conueniens fuit, mulierem formari de costa viri. Primo quidem, ad significandum, quod inter virum & mulierem debet esse socialis coniunctio. Neque enim mulier debet dominari in virum; & ideo non est formata de capite: neque debet à viro despici tanquam seruiliter subiecta; & ideo non est formata de pedibus. Secundo propter Sacramentum: quia de latere Christi dormientis in cruce fluxerunt Sacramenta, id est, sanguis & aqua, quibus est Ecclesia instituta.* 7. Ob hanc & corporum & animorum coniunctionem, *relinquet homo patrem suum & matrem suam, & adheret uxori suæ.* Est enim hæc coniugij lex & societas, ut, si res exigat, coniux, coniugis causa, patrem & matrem deserere teneatur, quoad cohabitationem ac vitæ consortium. Nam, ex doctrina S. Thomæ, in pari casu, famis, belli, vel alterius similis necessitatis, potius patri & matri, quasi auctoribus vitæ, quam coniugi est subueniendum. Quod diligenter obseruare debent liberi, qui sat opulenti, cum coniugibus delicias patrem ac matrem mendicare foris, atque etiam fame perire patiuntur. 8. Fecit Deus, in matrimonij bonum, ut *duo, sint in carne vna,* ratione corporis, per copulam carnalem; ut D. Paulus exponit: ratione animæ, per amorem & vnam voluntatem. Nam & Pythagoras dixit: *in coniugio amico, esse vnam animam, in duobus corporibus.* Item, erunt *vna caro,* id est, vnus homo & vna persona ciuilis. Denique, quia vnus caro est caro alterius: & quia vnam carnem, seu partem generant, in qua parentes superesse dicuntur. Ex quo rursus arctissimum matrimonij vinculum sequitur. Sicut enim vna caro non potest diuidi, & vna manere, ita non potest coniux à coniuge separari; cum sit vna caro cum coniuge. Siquidem vnitati diuisio, ut est diuortium & polygamia, repugnat.

Ephes. 5. 31.
S. August. in
sent. sent.
328
Gen. 2. 23.

S. Thom. 1 p.
q. 92. 2. 3.

S. Thom. 2. 2.
q. 26. 2. 11. ad 1.

1. Cor. 9. 16.

1. Cor. 7. 13.

repugnat. Hæc in primo matrimonio conficiendo, etiam pro
secuturis diuina bonitas prouidit; qua tanta prouidentia vtriusque
ostendit, sibi coniugia cordi esse.

II.

Gen. 24. 2.

Alterum coniugium est Isaaci, qui anno ætatis 40. Re-
becca duxit, magnam prouidentiam adhibente Abrahamo,
sed maiorem Deo. 1. Ad coniugem filio suo procurandam,
misit Abraham, non quemuis, non lenonem, non parasitum,
non Parmenonem, non guathonem aliquem, sed Eliezer *seruum
seniorem* (seu Oeconomum) *domus suæ, qui præerat omnibus, qui
habebat*, virum prudentem, & in virtute probatum. O superbi
quàm temerè hodie connubiorum conciliatio vel committitur
leuissimis internuncijs, procacibus ancillis; aut vetulæ altius
malè feriatæ, cuius auspicijs, nubit genero arida socrus! 2. Soli-
licitè adiurans legatum ait: *Adiuro te per Dominum Deum ce-
li & terræ, vt non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananæarum,
inter quos habito: sed ad terram & cognationem meam proficiscaris,
& inde accipias uxorem filio meo Isaac.* Vtilissimo documento
seruum adiurat, hoc est, ad iuramentum adigit, vt filio suo ux-
orem fidelem, aut saltem, bene moratam quærat, non Chana-
næam; erant enim Chananæi impij & idololatræ. Quare non
iubet eum in Chaldæam, sed in Mesopotamiam proficisci, &
adeò in Haran, ad domum Nachor fratris sui; quæ domus est,
more gentis, cum qua habitabat, idola coleret, tamen aliquid
de vnius Dei cultu norat, & seruabat. Meliorem tunc domum
non nouerat, si meliorem sciuisset, ex illa sponsam filio petiis-
set. Hoc exemplo docetur, cauenda esse infidelium, hæretico-
rum, & impiorum connubia. *Sæpe illecebra mulieris*, inquit D.
Ambrosius, *decepit etiam fortiores maritos, & à religione fecit disce-
dere.* *Primum ergo in coniugio religio queritur.* *Disce ergo, quid
in uxore queratur: non aurum, non argentum quaesuit Abraham,
non possessiones, sed gratiam bonæ indolis.* Vt autem palam fieret,
quàm seriò hoc peteret, & quanti faceret, voluit, vt seruis ju-
ramento se obstringeret, & iuramento, per Christum ex femo-
re Abrahami nasciturum, vt Prosper exponit. 3. Addit: *Cave
ne quando reducas filium meum illuc, si fortè sponsa, quam in
Haran quæris, huc venire nolit, sed potius velit, filium meum
ad se*

S. Ambros.
lib. 1. de
Abraham.
cap. ult.

Prosper. 1. p.
prædict. c. 7.
Gen. 24. 6.